

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DE-
LAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ŠT.: 35—29 - POST. ČEK. RAČUN
ŠT. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZZD 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 29. JANUARJA 1938.

ŠTEV. 4.

Marksizem na tehtnici II.

V zadnjem uvodniku smo se dotaknili razmerja marksizma vseh oblik in imen do našega strokovnega pokreta, ki raste iz duhovnih tal katolištva.

Po vsem svojem sestavu, po svojem bistvu, po svojih temeljih in osnovah sta marksizem in katolištvo dva rojena si nasprotnika. Nujno v medsebojno borbo porinjena, sta zato tudi strokovna pokreta, ki vstajata iz tako bistveno si nasprotujočih temeljev. Marksizmu je svet in vse življenje samo materija in samo snov. Fizične sile urejajo njeno gibanje. Katolicizmu pa je prvina duha najvišja vrednota.

Po osnovah in bistvu pokretov so zajete tudi metode borbe in izbira sredstev za zmago pokretaških ciljev. Materijalistično brezduhovno marksistično pojmovanje življenja sloni na fizični sili in sila pesti je njegov simbol. Pa ni samo simbol, tudi program tega pokreta je gola surova sila in dejansko uveljavljanje njegovih teženj se vrši povsod v znamenju terorja. Tudi drugače mogoče ni. Tak je duh nauka ateista Juda Marksa. Kakor dedno obremenjen zločinec je. Zla dejanja tega zločinca rastejo iz njegove bojne duše, zločinska početja marksističnih tiranov pa iz otrovanega fizičnega vrednotenja sveta.

V malem in velikem stopa marksizem po svojih propagatorjih v stopinje brutalnosti. Cimbolj je propagator prepopen z miselnostjo svojega pokreta, cimbolj »čist« pokretaš njegove smeri je, tem večji je poudarek njegove brutalnosti v stvarnem življenju. Cimbolj je tudi v praksi zamoril v sebi duhovnega človeka in se otrešel vpliva nauk, ki jih izžareva v svet naše pojmovanje življenja, tembolj umira v njem človek in raste zver.

Kdor je tako o temeljih marksističnega gibanja na jasnem, se bo sicer zgrozil nad njegovimi metodami in jih obsojal, toda čutil se jim ne bo. Kakor je naravno, da iz greznice smrdi, prav tako so v okolju takega pokreta razumljiva, naravna razna mala in velika zločinstva, ki izhlapevajo iz močvare takega gibanja.

Marksizem v praksi ne pozna ne resnice, ne pravice, ne bratstva, ne ljubezni. Vse to so sama goljufiva gesla za prevvaro nevednih in naivnih množic, ki ne morejo doumeti, da se ta gesla z marksizmom nikoli v sklad spraviti ne dajo. Ti pojmi in gesla so vzeti iz tistega pojmovanja sveta, ki verje v Boga in v nesmrtnost človeške duše. Z Marksom in pa z njegovim naukom nimajo ničesar skupnega. Zato raste v človeku zver iz sistema, iz miselnosti takega pokreta.

Le pogledjmo socialiste, komuniste, kako dosledno ravna po povsod po teh označenih normah. Pogledjmo po naših industrijskih obratih, kjer so se v teku časa zajedli med delavstvo s svojo lažipropagando. Ozrmo se v tujino, ki s krvavo zarjo obseva usodo sveta. Laž, zasmeh in teror so njihova organizacijska sredstva. Lažejo svojim lastnim vrstam, s porogom skušajo streti premajhno samozavest drugače mislečih tovarišev, s terorjem jih hočejo ukloniti svojim geslom. Krivo pričajo zoper nje, tožijo jih, mučijo jih, ogabne gonje vodijo zoper vse, ki se jim zoperstavljajo. Drzni so v svojih besedah

Minister dr. Krek o političnem položaju

V zadnji številki našega lista smo priobčili govor g. ministra dr. Kreka na mogočnem zborovanju naših organizacij v Delavski zbornici, v kolikor se je tikal dela vlade in naše organizacije za izboljšanje socialnih razmer delavstva. Obljubili smo v današnji številki priobčiti v informacijo njegov kratek oris našega notr. političnega položaja. Gosp. minister je na tem zboru dejal:

Na dnevnem redu je predlog državnega proračuna. Do aprila bo državni aparat obravnaval samo ta predlog. Situacija je ustaljena, mirna in po vseh človeških zakonih sodeč nepremakljiva. Naj vas ne begajo neumne in iznajdljive novice katerekoli ljubljanske

politične kuhinje. Ta »špas« se kuha v Ljubljani, da bi sem in tja dali injekcijo tistim, ki obupujejo, ker smo mi že toliko časa pri odločanju državnih poslov. Odvadjali so se že napovedovati, da bo vlada padla. To so se že prilično odvadjali in skušajo s kakimi bolj finimi vestmi dajati svojim ljudem upanje, jih uspavati in zanesti neko zmedo med nas. Iskreno, kot Vaš tovariš in prijatelj in kakor človek vam povem, na tem ni nič resnice. Razmere so ustajene in utrjene. V tem tempu bomo vozili tudi letos. Pri tem pa še tole povem na vse plati: Korošec je predstavnik ogromne večine slovenskega naroda že od predvojnega sem. Pa

je imel večino, ko so vsi pisali, da že pet let ni nobenega Koroščevega prijatelja več. Imel je večino, kadar je bil na vladi in kadar je bil na tleh. Kajti nas ne združuje ne vlada ne opozicija, nas vežejo načela, iste misli, isti program, isto srce in, ker smo iz srca skupaj zbiti, pa skupaj ostanemo. Ker vemo in se zavedamo vsi, ker je še preblizu spomin, da je dobro zastopstvo večine Slovencev pri odločanju državnih poslov, zato složno in trdno to vodstvo podpiramo. Mi nismo od včeraj. Mi smo življenje od naroda.

To je kratko poročilo g. ministra, vendar dovolj jasno, da nikomur ni treba ostajati v temi.

Gaser Albin:

Zaradi resnice

Ze vse leto 1937 smo opažali, da se cene najvažnejših življenjskih potrebščin dvigajo in da še niso ustajene. Pričakovati je, da se bodo cene še dvignile. Vzrok za to je dvojen. Vsi vemo, da je naša država, odnosno njena sedanja uprava s trgovinskimi pogodbami s tujimi državami skušala izboljšati mizerno stanje naših kmetov, ki je tiralo mnoge že v popolno propast (mnogi so se rešili z begom v tovarne) in je kmetškemu stanu grozil splošen krah, če bi se stanje ne izpremenilo. Z oživiljenim izvozom kmetijskih pridelkov v tujino, je cena narasla in kar je samo ob sebi razumljivo, dala delu na kmetih večjo vrednost. Drugi vzrok dviganja cen pa je tudi kmetška stanovska zavest. Kriza, v kateri je naš kmet zadnjih par let živel, ko je svoje pridelke bil primoran prodajati za naravnost smešno ceno in je za ves svoj celotni trud dobil samo par stotakov, s katerimi ni kril niti davčne obveznosti, je kmetški stan začel iskati pota, ki bi ga dovedla v boljše dni. Kmet danes zna ceniti svojo stanovsko organizacijo. Pred nekaj meseci so kmetje dobili tudi svojo kmetško zbornico. S pomočjo svoje stanovske organizacije in svoje zbornice, bo kmetški stan v bodoče branil svoje gospodarske interese, bolj močno morda, nego delavski stan, ker je neodvisen, bo imel več poguma in odpornosti. O obeh vzrokih dviganja cen bi se dalo in bi bilo morda tudi potrebno še pisati, toda danes ni to naš namen. Namen tega sestavka je, da podamo resnično sliko, v koliko se je preživljanje v delavskih in nameščenskih družinah na račun dviganja cen do meseca decembra 1937 poslabšalo, in da pokažemo delavstvu smer, v kateri bo zares možno gmotno stanje delavstva postopoma izboljšati. Gmotni delavski položaj je v dviganju cen življenjskih potrebščin poslabšan zato, ker se delavske plače niso paralelno z dviganjem cen zvišale, temveč so ostale neizpremenjene, ponekod pa so se celo znižale. Če pa zasledujemo časopisna poročila in tudi delavska glasila, bomo zasledili kaj kmalu, kako nekateri izmed teh nestvarno, demagoško in lažljivo poročajo in valijo krivdo zato na naše politične činitelje. Sami se zavedajo, da ne poročajo resnice, toda njihova stremuška ambicioznost jim je več nego čut vesti. Opažati je zadnje čase predvsem v industrijskih centrih, kako taki stremuhi celo delavske strokovne organizacije vprežajo v svoj osebni politični voz in temu primer-

no kot »inteligentje« zadaj za kulisami vodijo delavstvo v napačne smeri. Namen teh pretiranih in lažljivih poročil o dvigu cen je, ustvariti med delavstvom razdor in razsejati mržnjo ter zmalinčiti vse pozitivno in smotreno delo za izboljšanje delavstva.

Delavska zbornica v Ljubljani, v kateri so včlanjene tudi ostale tri strokovne organizacije in jo tudi dejansko vodijo brez naše mlade ZZD, pa je v tem mesecu izdala poročilo, ki je sramotna klofuta vsem dosedanjim poročilom, ki so izšli v listih, pri katerih sodelujejo faktorji teh strokovnih organizacij. Poročilo delavske zbornice: 1. junija leta 1935 je znašal minimalni mesečni potrošek za samskega delavca: Hrana 199.72, stanovanje 300, kurjava in razsvetljava 67.25, oblačila din 109 = skupaj 675.97; 10% dodatek (mišljeno za kulturne svrhe delavca) 67.60; ves potrošek na mesec je znašal din 743.57.

Meseca decembra leta 1937. pa je znašal: Hrana 215.85, oblačila 109.— stanovanje din 300, kurjava in razsvetljava 72.50 = skupaj din 733.35; ves potrošek skupaj pa je znašal 806.68 ali v odstotkih 8.49 več!

1. junija leta 1935. je znašal minimalni potrošek za štiri člansko družino (mož, žena in dva otroka):

Hrana 599.16, oblačila 283.40, Stanovanje 600, kurjava in razsvetljava 134.50 = skupaj 1671.06, 10% dodatek (kakor pri samcu) 161.71; ves potrošek je znašal na mesec 1778.77.

1. decembra leta 1937 pa je znašal: Hrana 755.55, oblačila 283.40, kurjava in razsvetljava 145.— stanovanje 600.— = skupaj 1783.95. 10 % dodatek 178.39; ves potrošek skupaj pa je znašal 1962.34 ali povečanje v % za 10.32.

Tako torej to uradno poročilo. Če bi te številke izdali mi, bi nas od frontašev do nacionalnih elementov napadali, da prikrivamo resnico in da poročilo ni točno. Iz tega poročila je dokazano, da so se cene v navedenem razdobju zvišale v povprečju za samskega delavca 8.49%. Za štiri člansko družino pa za 10.32%. Našli se bodo demagogi, ki bodo očitali, češ plače niso šle vzporedno navzgor, nego so obstale na prejšnji višini ali pa so se celo znižale. Res je in obsojamo. Toda ali niso valovile delavske plače navzgor in navzdol za časa vseh vlad in režimov, od kar obstoja Jugoslavija. In še to. Kdo pa je delavska

in nesramni v svojih gestah. Pretkani pa kakor kača beže pred resnico in pikajo samo iz varne zasede, posamič in v grupah. Če dobe nadmoč v obratu, v deželi, v državi, je pozabljeno tovarišstvo, bratstvo, enakost, svoboda, in se rogajo razočaranemu svetu kakor satan izgubljeni duši.

Iz temnih osnov maksizma nujno rastejo take njegove odvratne metode, ki so in še rode, zlasti v krogu delavstva samega, doma in tujini sama nasilja, krivice brez kesanja, zločine brez sramu. — Ves svet to vidi in tehta. Marksizem je na tehtnici in pada. Močno pada!

gibanja vodil? Mi ne, ker smo se šele rodili in to baš iz nujne potrebe po pravi strokovni liniji, ki naj delavca vzgoji za pravega strokovničarja in ne za golo orodje poedinih samoljubov. Tisti del slovenskega delavstva, ki stvarja z ostalimi stanovni slovensko narodno celoto, je preko svoje strokovne organizacije in narodnih političnih voditeljev ustvaril z novimi zakoni marsikatero izboljšanje in ga bo še.

Upamo si trditi, da bi bilo v pogledu delavskih plač morda marsikaj drugače, če bi se delavstvo ne pustilo zavajati na napačna pota in bi svojo strokovno organizacijo znalo čuvati pred tistimi elementi, ki smatrajo delavske organizacije samo za sredstvo doseganja svojih osebnih ciljev. Marsikatera strokovna bitka, če se tako izrazimo, bi imela za delavstvo brezdvoma več uspeha, če bi se držali strogo okvirja strokovnega dela. V teku mezdnih gibanj, ki so se vršila pretečeno leto, pa je bilo opaziti, kako se je v zakulisju vodila politika proti duhu naroda. Da, ne moremo se ubraniti vtisa, da nekateri izmed strokovničarjev celo delajo na poslabšanju delavskega položaja, ker so uverjeni, da bo samo na ta način šla voda na njihov mlin.

Če se je kmetom posrečilo svoje stanje nekoliko izboljšati, jim mi od srca privoščimo, ker vidimo v kmetu tudi človeka in znamo ceniti trpljenje njegovega dela. Hočemo pa in se bomo z vso silo svoje moči borili zato, da se delavski zasluzki približajo dvigu cen življenjskih potrebščin. Porabili bomo vsa sredstva, ki nam jih naša zakonodaja nudi in izrabili tudi politično oporo. Zavedamo se namreč, da z razdvajanjem moči našega malega naroda, pa naj bo to na kateremkoli področju, škodujemo v prvi vrsti le delavcem.

NAGRADNO ŽREBANJE!

Uprava »Slovenskega delavca« vsem naročnikom vljudno sporoča, da je — na željo članstva ZZD — dan žrebanja preložila na 20. februar 1938. Vsak član ZZD in ostali naročniki lista lahko radi tega do vključno 15. februarja t.l. poravnajo naročnino za leto 1938, v kolikor tega še niso storili! Če malo preje plačaš ali malo pozneje, je vseeno zate, upanje pa le imaš, da sreča prav tebe poišče in ti nakloni nagrado!

Nova uredba o podpiranju brezposelnih

V našem listu smo že pisali o novi uredbi o podpiranju nezaposlenih delavcev. Tedaj smo omenili glavna določila nove uredbe, ki je izšla dne 1. januarja 1938 v »Službenih novinah«.

Danes hočemo v kratkih potezah orisati podpore po tej novi uredbi. Do sedaj je znašala tedenska podpora za vse mezdne razrede enako po din 60.— na teden in doklada za ženo in dete je znašala prav tako za vse mezdne razrede enako po din 18.— na teden. Najvišja rodbinska tedenska podpora pa je znašala din 168.—. Po 1. juliju 1938. pa se podpore spremenile in sicer sledeče: Delavci in delavke, zavarovani v 6. do 8. razredu dobivajo po din 60.— na teden, za rodbino z otroci (brez ozira na število otrok) pa znaša podpora tedensko po din 70.—. V 9. do 11. mezd. razredu znaša podpora za samca ali moža z ženo din 90.—, za rodbino z otroci pa din 110.—. V 12. mezd. razredu pa znaša podpora za samca ali moža z ženo din 120.—, za rodbino z otroci pa din 150.—.

To je torej prva večja sprememba prejšnje uredbe o borzah dela. Višina podpor se je torej spremenila in se razlikuje z ozirom na mezdne razrede. Podpore so sedaj v splošnem višje.

Pa ne samo višina podpor, tudi trajanje rednih podpor se je spremenilo in sicer takole: Od 1. januarja do 1. julija 1938 se morejo podaljšati redne podpore od enega do šest tednov, to pa z ozirom na to, kolikor tednov znašajo redne pod-

pore po stari uredbi. Po 1. juliju 1938 pa veljajo sledeča določila: Na vsakih dopoljenih 8 mesecev v obračunski dobi 24 mesecev pripada 4 tedne podpore (podpora se že iz tega naslova podvoji). K temu prihajajo dodatki na neprekinjeno članstvo. Ta dodatek znaša pri neprekinjenem članstvu 12 mesecev — 6 tednov, pri neprekinjenem članstvu 24 mesecev pa — 14 tednov.

Ako že dovoljena podpora ni izčrpana se dobi po 8 mesecih, ko dobi delavec pravico do nove podpore, še ostanek neizčrpane podpore, ako po izplačilu zadnje kvote te podpore še ni preteklo več kot 12 mesecev. Najvišja možna dolžina podpore je 29 tednov ali 4 in pol krat toliko, kolikor je znašala najvišja podpora do sedaj. Nova uredba daje velike ugodnosti delavstvu, ki ima napretrgano zaposlitev.

Izredno važno, je da se delavec prijavi najkasneje 6. dan potem, ko je izgubil delo, če se bo prijavi kasneje, bo padla zato pravica njegove podpore od 26 na 14 tednov.

Na novo so tudi urejene redne podpore sezonskih delavcev. Sezonski delavec ima pravico do brezposelne podpore, ako se prijavi za podpore v takozvani mrtvi sezoni (od januarja do aprila): ako je bil v celi dveletni dobi vsaj 8 mesecev zaposlen in ako je bil zaposlen v zadnjem letu predno prosi za podporo manj kakor 4 tedne. Podpora znaša na 8 mesecev zaposlitve 4 tedne.

Glede izrednih podpor pa so sledeče spremembe: Do sedaj so se smeli dovoljevati po 2 tedna v koledarskem letu, po novi uredbi pa more znašati izredna pomoč tri tedne. Za izredne podpore se sme uporabiti največ 12% proračunskih kreditov. Ena petina teh kreditov se mora dati osebam, ki še nimajo nobenega članstva pri delavskem zavarovanju.

Uredba uvaja tudi neko novo vrsto podpor in sicer takozvane podaljšane podpore. Te podpore se bodo dajale osebam, ki so bile v obračunski dobi 12 mesecev pred prijavo vsaj 5 mesecev brez posla in nimajo pravice do redne podpore. Te podpore zaenkrat še niso važne za praktično življenje, ker se smejo uvesti šele takrat, kadar bodo zbrale borze dela vsaj 50,000,000.— prihrankov.

Glede potnih podpor ni v novi uredbi nobenih bistvenih sprememb napram stari uredbi.

To so torej glavna določila glede podpor po novi uredbi o podpiranju nezaposlenih delavcev. Na prvi pogled vidimo, da vsebuje nova uredba razne novosti, ki pomenijo znatno zboljšanje našega brezposelnega skrbstva. S to uredbi sicer še ni doseženo tisto idealno stanje, ko bi vsak brezposelni za vso dobo brezposelnosti dobival dovolj veliko podporo. Toda z vztrajnim delom se bo delavstvu posrečilo tudi to doseči. To doseči pa je tudi ena izmed nalog naše organizacije.

Prvo okrožje ZZD sestavljeno

Sredi posmeha in prezira so vstali naši kat. delavci v najizrazitejšem slovenskem industrijskem kraju, da bi ustvarili jasno pot zavednega slovenskega delavca in ga vodili po njej v boljše in lepše čase, ki ne bodo poznali teme sedanjih dni.

Vstali smo za svobodnega slovenskega delavca, za njegovo neomadeževano ime in za njegovo pravico. Danes umira posmeh, zlomljen je prezir. Naša ZZD je v kratkem razdobju osmih mesecev pokazala svojo organizatorno silo in iz vere v zmago rastejo njeni uspehi. Podružnice rastejo in so še nove na vidiku. Nič več ni mogoče posameznim skupinam puščati samolastnega teka. Višji cilji in skupna enotna udarna sila so zahtevale povezanosti vseh skupin vseh podružnic. V nedeljo je tako iz programa in iz miselnosti našega pokreta vstalo v visoki Gorenjski v življenje naše prvo organizacijsko okrožje. Takole poroča o tem koraku našega napredka »Slovenec« :

LEPO ZBOROVANJE ZZD

Ustanovljeno je okrožje s krajevnimi organizacijami na Jesenicah, pri Svetem Križu, v Breznici in v Gorjah.

Jesenice, 24. jan.

Kako močno napreduje slovensko delavsko gibanje Zveze združenih delavcev po Gorenjskem, je najbolj pokazalo nedeljsko zborovanje v Kerkovem domu na Jesenicah. Sklican je bil sestanek članov ZZD v teh krajih z namenom, da se ustanovi okrožje za vso visoko Gorenjsko. Ta sestanek pa se je ob številni udeležbi in ob navzočnosti zastopnikov mnogih slovenskih občin spreminil v pravo zborovanje slovenskega delavskega gibanja in slovenske skupnosti.

Sestanek je vodil predsednik centralne gosp. Preželj iz Ljubljane, ki je pozdravil delavske tovariše in ostala zastopstva, posebno še zastopnika jeseniške občine gosp. Bertonclja, župana iz Dovjega g. Janšo, ter vse ostale delegate iz posameznih krajev.

Včerajšnje zborovanje je pokazalo močno in odločno zavest zastopnikov in članov slovenskega delavskega gibanja ZZD, da ni kompromisa s slovenskim delavcem ne sklepa in ga ne bo sklepal z nobenim drugim, kakor s slovenskim narodom in s slovensko zavestjo. Slovenski delavec bo šel ravno pot v boj za svoje pravice, šel pa bo skupno z ostalimi stanovni slovenskega naroda, kadar bo šlo za narodna, kulturna, gospodarska in socialna vprašanja, ker le tako bo močan. Zadnji čas je že, da se slovenski delavec neha deliti v najrazličnejše frakcije vseh mogočih prepričanj, samo ne slovenskega, in zadnji čas je, da slovenski delavec sam spregovori ter da vrže iz delavskih središč navlako, ki ni slovenska. Po nagovorih g. predsednika Preželja, znanega delavskega borca tovariša Gasserja, tajnika jeseniške ZZD tov. Reinerja in po zdravih slovenskih županov, so bile volitve okrožnega odbora ZZD. Za predsednika je bil izvoljen tov. Ažman, za poslevoedečega tajnika pa tov. Gasser. Pod ta okrožni odbor spadajo krajevne organizacije na Jesenicah, pri Sv. Križu, v Breznici in v Gorjah. Nato je govoril še g. Pirih iz Ljubljane močno mlado in zanosno slovensko in katoliško, kakor more misliti in delati vsak zaveden slovenski delavec.

Zborovanje ZZD na Jesenicah je pokazalo, da je mlada ZZD v našem kraju močna in odločna, da se v njenih vrstah zbira vse, kar slovensko in katoliško misli ter da ni daleč čas, ko bo to slovensko delavsko gibanje vodilo delavske nastope po slovenski podjetnosti.

Tako »Slovenec«.

Kakor na Jesenicah, rastemo samotno kakor pod pomladanskimi sončnimi žarki povsod ob ljubezni do dobre stvari zdravi in kleni na naši slovenski zemlji v močan val, kateremu se ni mogoče več ustavljati. Vstale bodo po vsej Sloveniji nove naše podružnice, vzrastla nova okrožja in se strnila v zmagojoč katoliško-narodno socialni pokret.

Podporni sklad za onemoglost in starost

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je na svoji seji dne 22. novembra 1937 sprejelo pravilnik o ustanavljanju podpornega sklada za onemoglost in starost. Ta pravilnik je gotovo zelo pomenben. Po določilih tega pravilnika bodo dobivale podpore za onemoglost in starost tiste osebe, ki zaradi odlaganja zavarovanja za onemoglost, starost in smrt niso mogle doseči pravice do rent in podpor, ki jih predvideva zavarovanje za onemoglost, starost in smrt. Ta podporni fond ni kak samostojen fond, ampak je le del premoženja celokupnega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt.

V ta podporni fond gre prvih pet let po 6%, drugih pet let po 4% in tretjih pet let po 2% letno od predpisanih prispevkov za onemoglost, starost in smrt. Od predpisanih prispevkov za čas od 1. septembra 1937 do 31. decembra 1942 se jih sme porabiti največ 1/3 za zdravljenje članov.

Podpore za onemoglost in starost se dajejo iz tega podpornega fonda v sorazmerju z zavarovano mezdo zavarovanca v poslednjih treh koledarskih letih, preden je bila vložena prijava za podporo. Ako pa tista oseba v tem času ni bila zavarovana za bolezen niti 40 tednov, tedaj se vzame v poštev zavarovana mezda v onih zadnjih treh koledarskih letih, v katerih je bil dotični zavarovan vsaj 40 tednov.

Mesečni znesek podpore znaša, ako na 3 leta zavarovana mezda:

nad 36.000 din	200 din
» 27.000 »	160 »
» 18.000 »	120 »
» 12.000 »	80 »
pod 12.000 »	60 »

Osebam, ki so bile po 1. juliju 1925 zavarovane več kot 500 tednov, se povečajo gornji zneski za 50%. Če pa seveda te osebe uživajo že kako rento s strani Osrednjega urada, Bratovske blagajne ali državne prometne ustanove, tedaj se del tistih podpor odbije od gornjih zneskov. Osebam, ki žive v skupnem gospodinjstvu se podeljuje podpora po njihovi skupni zavarovani mezdi kot ena podpora.

Podpore morejo dobiti osebe, ki so stare nad 21 let in, ki so postale onemogle v smislu določil zakona o zavarovanju delavcev, ali ki so dovršile 70. leto starosti ter so bile v prvem slučaju zavarovane za bolezen najmanj 250 tednov, v drugem slučaju pa 500 tednov. Dalje morajo biti te osebe siromašnega stanja in navezane na podporo ter ne smejo imeti take zaposlitve, ki bi jih zavarovala pokojniskemu zavarovanju nameščencev in tudi ne smejo imeti pravice na pokojnino. Če bi bilo proslincev več kot ima podporni fond sredstev, tedaj imajo prednost najpotrebnejši. Kot je iz naslova razvidno, se dajejo podpore samo za onemoglost in starost, v primeru smrti se podpore iz tega podpornega sklada ne dajejo.

Do 31. decembra 1943 se bodo priznavale podpore samo začasno za leto dni in samo v tolikem iznosu, kolikor bodo to dovoljevali dohodki. Po letu 1943 pa se bo na novo uredilo dovoljevanje podpor.

Vsi tisti, ki imajo po tem pravilniku pravico do podpor, se morajo s potrebnimi dokazili prijaviti pri svojih Okrožnih uradih do 1. julija 1938. Po 1. juliju 1943 pa se prijave ne bodo več jemale na znanje. Čim bo Okrožni urad prejel tako prijavo, bo vso zadevo pre-

iskal ter jo predložil rentnemu odboru v razmotrivanje. Nato bo svoje predloge poslal Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Priznane podpore bodo začele teči s 1. decembra vsakega leta in bodo trajale celo leto, oziroma toliko časa, za kolikor časa bo podpora priznana.

Dalje so v pravilniku še druga podrobna določila, ki so pa bolj važna za poslovanje Okrožnih uradov in Osrednjega urada kot pa za delavstvo samo. Važen pa je še § 10, ki pravi, da se more največ 1/3 dohodkov uporabiti za specialna zdravljenja, zlasti pri onih zavarovancih, ki so izčrpali podpore v bolezni, pa so bili pred obolenjem zavarovani vsaj 250 tednov. Ta pravilnik bo veljaven, ko ga odobri in podpiše minister za soc. politiko in nar. zdravje. Prepričani smo, da bo ta pravilnik v najkrajšem času uveljavljen. S tem bo pa pomagano sto in sto delavcem, ki niso mogli in ne bodo mogli doseči tistih čakalnih dob, ki jih predvideva zavarovanje za onemoglost, starost in smrt in ki torej brez lastne krivde od zavarovanja za onemoglost, starost in smrt ničesar ne bi imeli.

S tem pravilnikom je naše starostno in onemoglostno zavarovanje že dokaj izpopolnjeno. Nedavno smo pisali o pravilniku o prostovoljnem višjem zavarovanju za onemoglost, starost in smrt. Ta dva pravilnika in zakon sam predstavljajo sedaj naše delavsko starostno in onemoglostno zavarovanje. Ne rečemo, da je to naše zavarovanje tako idealno, kot bi si ga naše delavstvo želelo. Vendar predstavlja v svoji celoti, zlasti z obema omenjenima pravilnikoma že dokaj lepo višino. Naša naloga bo, da z vztrajnim in smoternim delom nekatere pomanjkljivosti še izpopolnimo.

Udeležba za člane fantovskih in dekleških odsekov in za člane delavske katoliške akcije je obvezna.

Ta razgibanost Prosvetnega društva v Kranju, je značenje, da prav nič ni res, da so naša kulturna društva okostenela, čeprav se nočejo pustiti vpreči v ljudsko frontaški voz.

Ne sodelovanje s komunisti, ampak odločna in neizprosna borba proti komunizmu - to prinaša blagoslov!

Komunizem je največji sovražnik človeštva!

Pij XI. odklanja vsak socializem, tudi krščanski!

Socialni tečaj v Kranju

»Gorenjec« v 4 številki vabi na Socialni tečaj v Kranju.

Takole pravi:

Sedanji čas zahteva od vsakega katolika pravilne orientacije v socialnem vprašanju. Od leve in desne se skušajo vtihočapiti v katoliške vrste zmotni in škodljivi nazori glede ureditve človeške družbe. Vsak količkaj izobražen katolik mora biti v teh časih toliko poučen, da zna ločiti zrno od plevla, da se ne da zastrupiti od krščanstvu nasprotnih zmot.

Pod okriljem Prosvetnega društva v Kranju se bo vršil v dvorani Ljudskega doma socialni tečaj in sicer v četrtek, dne 27. januarja, v nedeljo 30. januarja in na Svečnico 2. februarja. V četrtek, dne 27. I. bosta zvečer ob

8. uri dve predavanji, v nedeljo 30. I. dopoldan ob 9. uri dve predavanji in na Svečnico ob 9. uri zopet dve predavanji. Po predavanju se vrši debata. Program tečaja je sledeč:

1. V četrtek 27. januarja, ob 8. uri zvečer:

1) Socializem in krščanstvo, 2) Papeške okrožnice in mi.

2. 30. januarja, ob 9. uri dopoldne:

1) Gospodarske in socialne razmere v Rusiji. 2) Socialna zakonodaja pri nas.

3. 2. februarja (Svečnica) ob 9. uri:

1) Naše socialno gospodarsko delo. 2) Naša strokovna organizacija.

K predavanju vabimo vse, ki se zanimajo za socialna vprašanja, iz Kranja in okolice.

Z delavskih bojišč

Iz centrale

PRELOŽITEV NAGRADNEGA ŽREBANJA

Na željo mnogih naših podružnic je uprava našega lista sklenila, da se čas žrebanja radi našega članstva preloži na poznejši čas. Sklenila je, da se rok vplačila celoletne naročnine podaljša do vključnega 15. februarja. Vsak član in vsak naročnik »Slovenskega delavca«, ki bo do tega dne, vključeno torej najkasneje 15. februarja 1938, imel poravnano naročnino za celo tekoče leto, bo uvrščen med srečolovce za naše nagrade.

Žrebanje samo se bo vršilo 20. februarja letos nepreklicno. Člani in naročniki lista, pohitite torej s plačilom naročnine! Ali malo prej plačate ali malo pozneje, je vseeno zate, upanje pa le imaš, da sreča prav tebe poišče in ti nakloni nagrado.

Novo mesto

Tudi pri nas v Novem mestu se je pričelo delavstvo gibati. V soboto 22. t. m. se je ob navzočnosti zastopnika centrale vršil v Rokodelskem domu v Novem mestu ustanovni sestanek strokovne organizacije delavcev ZZZD v Novem mestu. Sestanek je bil v zadovoljstvo vseh. Delavstvo se zaveda, da bo le po svoji strokovni organizaciji prišlo do večje veljave in do vplivnega soodločanja v današnjih razmerah. Pri nas je z ustanovnim sestankom bil led prebit in uverjeni smo, da bo v Novem mestu zrasla močna nova postojanka Zveze združenih delavcev.

Litija

V nedeljo 23. t. m. smo imeli lepo uspeli članski sestanek v naših novih prostorih Društvenega doma. Delavstvo pri nas je na strokovno organizacijo navezano, saj je naša tovarna že stara in je dala delavstvu kruha in zaslužka že celi generaciji. Pri našem delavstvu pa pogrešamo tiste prave organizacijske zavesti, ki gradi in deluje brez ozira na zunanje vplive ali vplive od kjerkoli. Tudi list »Slovenski delavec« naš delavci premalo čitajo. Zavedati bi se morali, da je največji zaveznik delavstva delavski tisk. Vsem tovarišem in tovarišicam in prijateljem sporočamo, da si list naročijo pri svojem krajevnem organizacijskem zaupniku ali pa pri predsedniku ZZZD tov. Josipu Lenarčiču.

Polzela

Tako ne bo šlo več dalje!

V soboto dne 22. t. m. bi se morale v tukajšnji tovarni pletenin vršiti volitve delavskih obratnih zaupnikov, a se niso, ker volilni odbor ni spolnil vseh obveznosti, ki bi jih po predpisih moral.

Nasprotniki so hoteli v tej tovarni z 250 delavci izvesti javne volitve z dviga-

Poročila o obratnih zaupnikih

Vse podružnice prosimo, da nam takoj po izvršenih volitvah obratnih zaupnikov sporočajo o izidu volitev in o številu naših zaupnikov. Za naše zaupnike naj nam tudi sporoče njihova imena in v katerih obratih so zaupniki.

Duhovniki — odborniki virilisti

V smislu našega pokreta naj vsaka naša podružnica zaprosi svojo krajevno cerkveno oblast, da imenuje s svoje strani v njen odbor duhovnika kot odbornika virilista. Veliko skrb polagajte na to, da se to izvrši. Kjer je samo en duhovnik, ga prosite, da neposredno sam prevzame to odgovorno mesto, četudi je že prezaposlen z vsem drugim dušnopastirskim delom. Če ne more kdaj na sejo, obveščajte ga stalno o našem gibanju.

njem rok, in to celo v gostilni. S tem so si seveda upali pridobiti večino, ker imajo vse delavstvo pod pritiskom. Ta smešen in neresen poskus jasno kaže kako nevredni in o delavskih stvarih nepoučeni so rdečkarji, ki hočejo delavstvu priboriti raj na zemlji. In s kakšnimi sredstvi poskušajo priti do besede. Delavstvo bi pri tajnih volitvah samo odločilo komu zaupa. Če se lahko nasprotniki naše organizacije z delavstvom pometali prejšnja leta naj ne mislijo, da bodo pometali tudi sedaj z našo organizacijo.

Groblje

V nedeljo 23. t. m. smo vzeli slovo od našega ravnatelja »Misijonske tiskarne« preč. g. Jožeta Godina. S solzami v očeh in težkimi srci smo se poslavljali. Tako nenadoma in nepričakovano je udarila med nas vest, da ga ne bo več med nami, da je prestavljen v Celje, da smo imeli občutek, kot da ga ne bomo več videli.

Toda v doli smo se v usodo in upamo, da se bomo še videli. Priprani smo, da ne bo pozabil na nas in da bo z duhom še vedno živel med nami, in nam bo kakor dosedaj še vedno naš dobri svetovalec. Saj ne gre tako daleč. Ko pride pomlad in ko bo pot dobra, bomo sedli na kolese in se odpeljali tja na Stajersko v lepo Celje, kjer bo njegova postojanka. Upamo, da nas bo vesel sprejel in se bomo pogovorili, kako je bilo in kako je sedaj. Spominjali se ga bomo pa tudi s pismi.

Tem potom se mu najlepše zahvaljujemo za vse zasluge in vse sodelovanje za nas delavce v tiskarni in naši delavski organizaciji ZZZD. Obenem se mu tudi zahvaljujemo za njegovo požrtvovalnost kot učitelju nemščine v našem tečaju in pa tudi kot duhovnemu voditelju in dušnemu pastirju. Naj mu Bog stotero povrne!

Častiti g. Godina! Tudi Vas prosimo, da ne pozabite na nas delavce, ki smo Vam vedno zvesto sledili in upamo, tudi v

vsem ustrezali. Posebno pa ne na našo organizacijo ZZZD. Želimo Vam vse najboljše na Vašem novem mestu, prav posebno pa zdravja. Torej nasvidenje!

Bog živi!

Delavci »Misijonske tiskarne«.

Soteska

Pri nas v Soteski pri podjetju K. Jordan smo začeli delati na dve izmeni. Komaj pa smo začeli, že se je oglasila skrb, kdaj delavci jedo, da se dela 8 ur brez odmora.

Toda tako se je delalo že prej, kadar je šlo na dve izmeni. Dobro, da je še toliko uvidenosti in da vedo, če delavec košček kruha med delom poje, da zato ne bo preveč debel, in tudi podjetje ne bo toliko na slabšem, da bi radi tega »faliralo«.

Jesenice

Bohinjci na Jesenicah.

Dne 20. januarja t. l. smo imeli bohinjski fantje svoj družabni večer, na katerega nas je prišlo kar lepo število. Obiskala sta nas naš g. kaplan in župan iz Bohinja in sta nam predavala o družabnem redu. Prihodnjic bomo obravnavali »Kmečko življenje in delavski stan«.

Naši družabni večeri se bodo vršili redno vsak drugi četrtek. Želeti bi bilo le, da bi se jih vsi Bohinjci, zaposleni na Jesenicah in na Javorniku, udeleževali.

Zato, vsi fantje, na družabni večer, ki se bo vršil 3. februarja 1938 v Krekovem domu ob 7. uri zvečer! Naj ga nihče ne zamudi!

Ljubljana

Fotografi. Kako je bilo dobro, da smo ustanovili organizacijo izven Združenja fotografov, nam vse bolj dokazujejo zahteve in trma mojstrov, ki gledajo ves naš pokret, kakor delo ilegalne organizacije. Iz tega pa sledi tudi trma odbora Združenja fotografov, ki do danes niso ugodili še na noben naš dopis.

Na drugi strani je pa zanimivo, da zahteva združenje prepis vsakega uradnega dopisa na banovino ali na Delavsko zbornico. S kakšno pravico, se vprašujemo? Mar smo njim podrejena organizacija? Ali zahteva te prepise oblast? Ne eno, ne drugo! Pač pa samo vsled tega, ker si domišljujejo, da brez njih vednosti ne smemo odposlati in ukreniti ničesar. Ne vedo pa, da imajo pri tej svoji želji tudi oni prvo dolžnost, da nas obveščajo o svojih uradnih dopisih, posebno vsled tega, ker smo jim mi dosedaj poslali že veliko prepisov, od njih pa nismo dobili niti enega. Zato smo pa sklenili: Nobenega prepisa več, dokler ga prej ne dobimo od njih.

Pravijo, da gremo preko njih! Da, mislimo, da ima vsaka samostojna organizacija pravico, da dela po svoji najboljši uvidenosti. Ne bo vpraševala mojstre za vsak korak, ki ga hoče storiti! Za sklepanje kolektivne pogodbe smo pa že itak uredili, da bodo o vseh zahtevah pravočasno poučeni.

Še tako daleč smo šli, da smo jih z dopisom obvestili, da jih želimo podpirati v ureditvi in uzakonitvi minimalnega cenika. Avstrija, Francija in Nemčija imajo že uzakonjen tak fotografski cenik, ki je merodajen za prodajo produktov. Ker vemo, da bi bilo to uzakonjenje rešitev današnje umetnostne fotografije, zato jo hočemo tudi mi z vsemi močmi podpreti. Samo vprašanje je, če ne bo v tem primeru kak mojster k sebi pozval našega zastopnika ter mu po vojaško diktiral sestavo primerne resolucije.

Zgodilo se je to ravno pri sestavi resolucije, da se pokrajinskim fotografom ne da pravice portretnih fotografov. Tedaj smo sestavili svojo resolucijo. Čeprav je bila dobra, so jo zavrgli in namesto nje vrinili svojo. Mislili so, da si bomo dali narekovati, kar bodo oni hoteli, a smo jo gladko odbili.

Zato pa, če bodo potrebovali podporo z naše strani, upamo, da tega ne bodo prakticirali še enkrat!

Tobačna tovarna. Volitve delavskih zaupnikov so se vršile pri nas v soboto, dne 22. t. m., in smo dobili od 11 zaupnikov 4, kakor lansko leto.

Vsemu delavstvu, ki nam je 22. t. m. pri volitvi delavskih zaupnikov izkazalo svoje zaupanje in nas kljub raznim intrigam zopet izvolilo za svoje zaupnike, se podpisani najpristraneje zahvaljujemo in Vam obljubljam, da Vam bomo kot doslej stali ob strani in se borili za delavske pravice vse dotlej, dokler se ne bo položaj delavstva zboljšal. Še enkrat Vam najlepša hvala! — Jeme Franc, Hvale Maks, Malovrh Tone, Čuden Matevž.

Da bode že enkrat konec raznim lažem v tovarni glede pokojninskega pravilnika, povemo javno vsemu delavstvu, da imata zaslugo za to, da je dobilo delavstvo novi pravilnik, edino naša g. ministra dr. Korosec in dr. Krek, ki sta se edina zavzela, da je bil nakazan kredit 20 milijonov dinarjev za pokojninski fond. Bivšemu gospodarstvu ravnatelju Jilliju pa gre vsa čast

za to, da ni upokojil delavstva (kot gošpod Tomc) po starem pravilniku, temveč je čakal toliko časa, da je bil napravljen novi pravilnik in da je bilo delavstvo upokojeno po novem pravilniku. Toliko resnici na ljubo. Vse drugo, kar se govori o tem, pa je gola laž.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Naša organizacija hoče tudi pri lesnem podjetju A. Löschnigg izvesti volitve delavskih obratnih zaupnikov, vendar se podjetje temu upira iz enostavnega razloga, češ da delavski zaupniki podjetju sploh niso potrebni.

Mi tudi ne trdimo tega, da so zaupniki potrebni podjetju, potrebni pa so delavcem. Odpor podjetja brzokone izvira iz nepoznanja tozadavne zakonodaje, ker bi sicer sprevidelo, da odpor nič ne pomaga. Danes si že vsak podjetnik domišlja, da sme iti s svojo voljo, samo zato, ker delavcu reže tisti borni, čestokrat krivični košček kruha, preko vseh zakonov sam svojo pot. Bilo je to morda mogoče nekaj, toda sedaj so drugi časi, s katerimi bodo tudi podjetniki morali računati.

Koliko nepotrebnih sitnosti in sporov bi si prihranilo podjetje, če bi delalo z delavci s pametjo ne pa s trmo.

Zato pričakujemo, da bo tudi gornje podjetje končno sprevidelo neutemeljenost svojega odpora in bo obratne zaupnike sprejelo kot posredovalce, ne pa kot nasprotnike.

DROBNE DOMAČE

Iz Beograda poročajo, da je smederevski pododbor Ljotičevega zbora odstopil, ter se je pridružil nezadovoljni skupini, ki se je pred mesecem ločila od zbora. To skupino vodita dr. Perić in prof. Jović.

V blato je padel in se zadušil v Begunjah na Gorenjskem 37 letni Janez Pevko. S prijateljem sta popila v bližnji gostilni 2 litra sadjevca, medtem sta se pa razstala in odšla vsak po svojih poteh. Pokojnika so naslednje jutro našli mrtvega na cesti, kjer se je zgrudil z obrazom v blato in se v tem zadušil. Vzrok padcu je najbrže v tem, ker je bil Pevko pred štirimi leti močno poškodovan na glavi in od tega časa ni prenesel niti zmernih količin alkohola.

V Sarajevu se je zaključila pretekli teden konferenca o ureditvi delovnega časa. Minister Cvetković je ob zaključku želel, da se delodajalci in delojemalci medsebojno sporazumejo. Poklical bo za to v najkrajšem času v Beograd posebno komisijo, ki je sestavljena iz 3 zastopnikov delodajalcev in 3 zastopnikov delojemalcev, da se bodo dokončno pogovorili o tem vprašanju.

Z revolverjem v roki sta prisilila dva maskirana roparja šolskega upravitelja g. Mrčuna iz Peč pri Moravah, da jima je izročil denarnico z zneskom din 150. Orožniki so roparjema za petami.

Pod kamniški vlak je po nesreči prišla v nedeljo 30 letna Franja Calearjeva, doma iz Ljubljane. Dekle je šlo po časopis in ni v gosti megli opazilo prihajajočega vlaka, ki jo je podrl s tako silo, da ji je odbil polovico glave in jo vlekel še 50 metrov po progi.

Pred približno dvema mesecema smo poročali, da je med bratoma, 21 letnim Martinom Sajkom in njegovim bratom Jožetom iz Poljčan prišlo do spora, v katerem je Martin s kuhinjskim nožem umoril brata. A Martin se je pred sodiščem zagovarjal s silobranom in je bil obsojen na 2 leti in pol težke ječe.

Vse hrvatske župane, izvoljene na listi HSS je poklical dr. Maček v Zagreb, da uredi še zadnje za senatne volitve.

Prepričani so, da bo dobila HSS 5 senatorjev, dočim se bo za šestega vršil boj med JRZ in HSS. Na nasprotni strani pa se sklepa, da bo gotovo izvoljen na listi JRZ minister Letica.

Dvoje gospodarskih poslopij je pogorelo v terek zjutraj posestniku in mizarju Slugi v Brezovici pri Št. Jerneju. Do zadnjega je bilo premoženje zavarovano, toda ko je zavarovalna doba potekla, je si več obnovil in je žal danes brez vseh sredstev.

Avstrijska vlada je z 24. t. m. ukinila vse obmejne izkaznice, s tem tudi ves obmejni promet. S tem odlokom so tudi prizadeti obmejni prebivalci, posebno med trgovci, ki so imeli v Avstriji svoje deljalce. Dan pred prepevedjo so ti naše trgovine docela izpraznili. Avstrijska vlada se opravičuje, da je izdala imenovani odlok z vzroka, ker vlada pri nas živinska kuga, kar pa ne bo držalo.

Naš izvoz celuloze v Južno Ameriko vedno bolj napreduje. Parnik Atlantik je pretekli teden odpeljal v Brazilijo 600 ton celuloze, kar je do danes največja naša pošiljatev. V kratkem bo prepeljana v Ameriko še 1500 ton celuloze.

Ponoči je zajel požar posestvo viničarja Valentiña Šobra. Jedva so si rešili golo življenje, vendar je hotel Šober iz hleva rešiti svinje, pa se je tramovje zrušilo nanj, da je dobil strašne opekline, za katerimi je podlegel v mariborski bolnici.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(12) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Generali v zlatih uniformah, dame iz najvišjih krogov, od blizu in daleč, so vstopale. Vsi so prihajali s prošnjami. Po telefonu so se javljali ministri predsednik Stürmer, notranji minister Protopopov in drugi. Da, Rasputin pomeni moč v Rusiji. Končno je sloveči mož prišel. Moji spremljevalki je poljubil na usta. Ker sem se boječe umaknila, se je zadovoljil s tem, da mi je podal roko. Sedli smo. Njegove modre oči so nas fiksirale in fascinirale. Proti moji volji se mi je naenkrat zdel simpatičen in smatrala sem ga za dobrega človeka. Dolgi rujavi lasje so mu neurejeni padali po širokih plečih. Nekoliko vzboučen nos je napravil aristokratski vtis, visoko čelo mu je sijalo, usta lepa, brada energična. Bil je to človek v svoji rumeni kmetški bluzi, visokih škornjih in modrih hlačah. Da, to je bil sanjač, prosvitljajec in grešnik, dvojna narava.

Ob izbruhu svetovne vojne je Rasputin komaj igral kako vlogo. Dvorna čenčarija je misel, da ga je car telefonično vprašal za njegovo mnenje. Vsekakor pa je v letih 1914—1916 pšenica zorela vsemogočnemu priprošnjaku. Tisoče prosilcev je oblegalo njegovo hišo, da si izprosijo oprostitev od frontne službe, premestitev v zaledje, dobavo za armado ali napredovanje v oficirski službi. Čim bolj so se kopicili porazi na fronti, tem tesneje sta se car in carica oklepala tega glumača, od katerega sta pričakovala rešitve domovine. Nevarni intrigant je dajal nesmiselne nasvete, tako odstavitev generalisima,

imenovanje za notranjega ministra človeka, ki je bil vsesplošno zasovražen, celo premetstive vojaških čet in povelja, kdaj in kje naj se sovražnik napade. Okoli leta 1916. so se okoli Rasputina zgrnili ljudje, ki so se zavzemali za separaten mir z Nemčijo. Carski dvojici pa o teh veleizdajalskih naklepih ni bilo ničesar znane. Patriotična stranka pa je imela dovolj dokazov v rokah. V dumi je nek poslanec ogorčeno zaklical: »Izdajstvo ali neumnost! Nepoklicani svetovalci tirajo domovino v propast. Sramota, da Rasputin najbolj zavržene ljudi postavlja na visoka mesta!« Tudi predsednik dume Rodzjanko je v avdijenci 26. februarja 1916 carja svaril z dobromernimi besedami: »Navzočnost takšnega pokvarjenca in umazanega človeka v intimni okolici dvora v zgodovini ruske carske države nima primere. Vpliv, kakršnega ima na cerkvene in državne zadeve, s skrbjo zasledujejo vsi krogi ruskega naroda. V varstvo tega goljufa je ves vladni aparat na delu, od ministra do najnižjih agentov tajne policije. Rasputin je orodje v rokah sovražnikov Rusije, ki hočejo vreči oltar in prestol. Nobena revolucionarna propaganda ne more doseči tega, kar Rasputinu uspe. Njegova intimnost s carsko familijo povzroča vsestranske skrbi, vse se nahaja v največjem razburjenju.«

Car je bil zopet opozorjen, a zaman. Pretkani kmet je znal hliniti pobožnjaka. Carica ga je pač smatrala za drugega mesijo. Toda postal je grobokop monarhije. Brez dvoma je, da je bil Rasputin popolna propalica. Njegovo bestialno neravnost je poznal vsakdo, le carska familija je ostala gluha. Car je bil kompromitiran, še v mnogo večji meri pa njegova soproga, kateri so kljub njeni neoporečnosti očitali najbolj gnusne stvari. (Dalje prih.)

Zapisana pravica

Spor radi zahteve po § 219 obrtn. zakona

Izjema od določbe, da mora delodajalec izplačati delojemalca po delu, kakor ga je opravil, velja v slučaju nastopa primera § 219 obrtnega zakona. V tem primeru obdrži delojemalca pravico do nadaljnjega zaslužka največ do enega tedna, če je bil vsled bolezni ali vsled drugih važnih razlogov oviran vršiti svoje delo in če je bil uslužben pri dotičnem delodajalcu najmanj 14 dni. Pogosto nastanejo spori med obema strankama, ko se tak zadržek ponovi in to zlasti v slučaju bolezni, ko zdravnik delojemalca pošlje že popreje na delo, v mnenju, da je že dela sposoben. Za rešitev tega vprašanja je predvsem ločiti, ali je delojemalca potem, ko je bil po izžrpanju ugodnosti iz § 219 o. z. zopet nastopil delo že 14 dni v službi ali ne (n. pr. zdravnik ga spozna dela sposobnega, delavec nastopi delo, ki ga vrši najmanj 14 dni, nakar se mu bolezen ponovi,

ali pa ponovno zbolji za kako drugo boleznijo). V prvem primeru gre delojemalca plača za prvi teden v tolikih primerih, kakor se to pojavi. Kajti čim je delojemalca vršil službo že 14 dni, je polno zadobil vse pravice, odnosno zopet dosegel vse pogoje, ki jih določa § 219 o. z. za izplačilo tedenskega zaslužka. To pa tolikokrat, kolikor se tak slučaj pripeti. Ne pripada mu pa pravica v tem slučaju, če med zopetnim nastopom in ponovnim zadržkom še ni vršil dela 14 dni. V tem slučaju niso namreč še doseženi pogoji § 219 o. z. To določilo je pač strogo razlagati, ker je tedenska plača iz te določbe le nekaka koncesijska delojemalca, ko dobi plačo tudi za neizvršeno delo. Zato pa ima delojemalca to pravico le, če točno izpolnjuje vse pogoje. V tem primeru pa je zlasti, ker so določbe § 219 o. z. prisilnega značaja — tedaj vpostavljen prav v zaščito delojemalca — pripomniti, da gre ta ugodnost redno, kadarkoli bi izpolnili pogoje.

Bežen pogled na velike reči

Oči sveta so bile v preteklih dneh obrnjene v Španijo, kjer tisoči krvavijo za Teruel, v Kitajsko, kjer se križajo interesi svetovnih sil, v Pariz, kjer so reševali eno najbolj zagonetnih vladnih kriz, pa v Berlin, ki je slovesno sprejel našega predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinoviča.

Teruel je zbral okrog sebe vse razpoložljive sile obeh taborov in poznavalci razmer pričakujejo, da bo prišlo tu do končne usodne bitke. Ogromni so napori obeh strani, v katerih pa zopet vodijo preizkušene in zmag navajene Francove čete, ki so rdečim ponovno iztrgale mogočen kos zemlje in osvojile vse obvladajoče točke. Kakor zagrizle so se, tako se zdi, te čete v misel, da morajo zmago za vsako ceno izsiliti.

Na Kitajskem gre Japoncem do sedaj še vse po sreči. Kakor renčeči levi stoje ob strani velesile sveta v bojznosti za svoj del plena. Morda se zganejo in rešijo zaradi sebe interese Kitajcev.

Pariz je nihal med desnico in levico, med nacionalizmom in med boljševidmom. Izigrani so bili končno komunisti in utrdila se je za precejšen del nasprotna stran. Zlasti je važno, da je vsa vojaška obramba združena v rokah strogega generala Daladiera, ki je velik sovražnik razdirajočih komunističnih metod.

Nemčija je ob obisku dr. Stojadinoviča jasno pokazala, da ji je mnogo na tem, da je z našo državo v najboljših odnosih. Vsa velika pozornost našemu državniku v nemškem tisku in nemškem javnem življenju je veljala moči in ugledu naše domovine, ki jo sedanja vlada tako spretno vodi k njeni samostojnosti. Razklenila je objem vazalstva, kjer je bila preje s svojimi enostranskimi gledanji, in je ustvarila vero vsega sveta, da je naši državi s pametnim vodstvom možno samolastno življenje in samostojna politika. Tako raste naš ugled, tako naša moč, tako pa tudi naše gospodarsko blagostanje.

Sonce in senca doma

V predalu prosvetnega ministerstva leži pripravljena naredba o graditvi mogočne državne tiskarne v Beogradu. Razume se samoposedi, da ji bodo hoteli dati polne zaposlitve z različnimi monopolizacijami in privilegiji. Ogromna tiskarna bi tako čisto brez potrebe izpodjedala in uničevala privatno podjetnost. V to uničevanje bi bila vprežena država. Kaken nesmisel brezpotrebne uničevanja privatne podjetnosti je to! Posebno pa bi bila s tem zopet udarjena v znamenju centralistične blagodatni Slovenija, kjer je tiskarstvo najbolj razvito. Slovensko gospodarstvo ne prenese nobenih novih ran, že itak dosti krvavi zaradi centralizma.

Upamo zato, da se bo našim ministrom posrečilo to nakano preprečiti, kakor se jim je posrečilo doseči, da je zloglasni

zakon o učnih knjigah spremenjen.

Po zakonu o učnih knjigah za ljudske, meščanske, srednje in učiteljske šole iz leta 1929 bi se morale uvesti enotne učne knjige za vso državo. Sedaj je prosvetno ministrstvo na temelju pooblastil v finančnem zakonu za leto 1937-38 izdelalo načrt sprememb. Po tem načrtu sta poleg državnih izdaj učbenikov dopustni po dve zasebni izdaji za vsak predmet, ki ju priporoči glavni prosvetni svet in odobri prosvetni minister.

Posebej se za šole v Sloveniji (dravski banovini) razpiše poseben natečaj za učbenike iz narodnega jezika in jugoslovanske književnosti. — Učne knjige v dravski banovini bodo imele slovensko besedilo; te

iste knjige s srbskohrvatskim besedilom se bodo mogle uporabljati tudi v drugih banovinah. Za prevajanje daje odobritev prosvetni minister.

Odobreni učbeniki državne izdaje se bodo tiskali po potrebi glede na jezikovne posebnosti posameznih krajev.

To je vsaj delno zboljšanje od prvotnega zakona. Treba bo vztrajati, dokler o tem vprašanju sami ne bomo odločevali.

Iz spanja zbudjeni ministerski resor

Iz proračunskih razprav je za naše bralce važen ekspose ministerstva za socialno politiko, v katerem je z zadovoljstvom pokazal na dela plodonosno leto, zlasti kar se tiče naše soc. zakonodaje. Svetel moment v njegovem poročilu je tudi trdna volja zakone izvajati in jih izpolnjevati. Važen je zlasti odstavek, ki jasno kaže, da se minister resno bavi z vprašanjem minimalnih mezd tudi našega poljedelškega delavca. Inicijativnosti, volje do dela v tem ministerstvu resnično ne manjka in po pravici je g. minister rekel, da je svoje ministerstvo šele iz spanja zbudil. Kdo ga je uspaval, pa vemo — zadnji trije slovenski ministri za socialno politiko.

NAŠI NAMEŠČENCI

USTANOVITEV PODRUŽNICE DRUŠTVA ZASEBNIH NAMEŠČENCEV SLOVENIJE V KRANJU

V našem okraju so nekateri zasebni in trgovski nameščenci članjeni pri raznih organizacijah, ki doslej niso mogle, zlasti katoliško orientiranih nameščencev, zadovoljiti in jim preskrbeti zadostne opore pri merodajnih faktorjih. V kranjskem okraju smo že dolgo časa pogrešali tako stanovsko organizacijo. Le taka organizacija nameščencev bi nam nudila uspešno oporo v borbi za pravice pri odločujočih činiteljih. Iz te nujne potrebe se je ustanovil v Kranju pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice »Društva zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije«. Na to opozarjamo vse zasebne in trgovske nameščence, kakor tudi uslužbenice javnih korporacij, da bo pričela podružnica za ves sodni okraj v Kranju poslovati v najkrajšem času. Vse javne, zasebne in trgovske nameščence vabimo, da prijavijo pristop v to društvo v pisarni Tiskovnega društva v Kranju.

»Slovenskega delavca« iz rok v roke!

TEMELJI ORGANIZACIJE

Spisal dr. A. Odar — »Naša pot« XIV. — Cena 12 din.

V organizaciji je moč! Te resnice se zlasti delavstvo dobro zaveda in zato snuje organizacije. Organizacija je velesila, toda le če je pravilno urejena, če sloni na pravih temeljih. Organiziranje je težka umetnost in dobrih organizatorjev je mnogo manj kot drugih umetnikov. Teoretičnih poglavljanj o organizaciji doslej Slovenci nismo imeli, razen nekaj člankov po časopisih in revijah.

Letos pa smo dobili Slovenci prvo in odlično delo o tem predmetu izpod peresa vseučiliškega profesorja dr. Odarja. Moramo reči, da je celo v ogromni nemški in francoski literaturi težko najti tako preglednega, jasnega in zgoščenega dela o organizaciji, kot je dr. Odarjeva knjiga.

Vsebina knjige je sledeča: V uvodu pove pisatelj, da so osnovni elementi socialnega, zlasti pa še organizacijskega življenja: družba, javna blaginja, zakon, pokor-

BELEŽKE

PSOVAČI SE ČUDIJO ZMERJAČEM

»Delavska pravica« se v članku vse do svoje meje čudi marksistom v tovarni Remec & Comp., katerim so, po pisanju »Delavske pravice«, volitve zaupnikov čas zmerjanja in laži ter obrekovanja. Naj tovariši krščanski socialisti, ki so tako radi v pobratimstvu z marksisti, poslušajo vrste svojega članstva, pa še »Delavska pravica« naj sem pa tja obrnejo, pa se ne bodo več čudili. Ali ne prihaja vse zmerjanje našega članstva in psovanje našega pokreta iz vaših vrst? Le poiščite v svojih stolpcih razne »zeleno komedijante, razbijaje, licemerce« itd., pa ne čudite se več kulturi pobratimov. Če je Vam to dovoljeno, kako bi iste metode zamerili njim. — Res pa je, da več kulture delavstvu ne bi škodilo.

ZAVIST NASPROTNIKOV

Boli jih naša moč in naša rast, vse, bele, modre in rdeče. Najraje bi nas pohodili, čisto utajili. »Delavska pravica« pa v zavisti na naše zadnje mogočno delavsko zborovanje v svojem omalovaževanju v vsem prednjači. Se nas menda najbolj boji. Zavist pa uničuje zdravje in življenje. Treba bo hladilnega tuša, ki pa še pride.

PREDPUSTNI BAL V JSZ

Finančne težkoče ZZZ grede JSZ hudo na živce. Kako bomo živel, ko smo izdali samo 1000 članskih izkaznic, kako bomo plačali naklado samo 900 koledarčkov, kako bomo pokrili zgubo za Perniškovo brošuro »Zakaj nismo krščanski socialisti«? Če upoštevamo, da od 1000 članov po zgledu JSZarskega članstva komaj polovica plačuje članarino in seveda tudi »Slovenskega delavca«, smo že bankrotni. Jutri bo pel boben, zraven pa bo plesala stara JSZ s svojimi advokati svoj pogrebni ples. Jój, jój, kako bo to lepo! Pravi predpustni bal v rdečih kostumih. Bal se bo vršil pod geslom: »Predajmo se marksizmu!«.

GOSPOD GODINA NA PRANGERJU

»Delavska pravica« ga je tja postavila zato, ker grafično delavstvo misijonske tiskarne v Grobljah, ki je zvesto naši ZZZ, ne čuti potrebe, da bi se kolektivna pogodba grafičnega delavstva raztegnila tudi na nje. Ne čuti pa te potrebe zato, ker ima pač boljše delovne pogoje, kot jih ima ostalo tiskarsko delavstvo drugih podjetij v svojih pogodbah. »Delavska pravica« naj le drugod, kjer jo čaka dosti temeljitega dela, izpolni svojo dolžnost, tu naj pa nikar ne slepomiši, ker jih čisto nič treba ni.

PRAVDA Z NARODOM

JE ŽE V NAPREJ ZGUBLJENA

Dr. Pucova »Slovenska beseda« napada naš uvodnik: »Onečašanje praznikov — narodna žalitev«. Dr. Puc je pravni zastopnik KID. Morda jo dobro zastopa za lepe desetisočake. V pravdi za praznike pa bosta končno pogorela dr. Puc pa tudi KID. Prišel bo čas, ko ne bo mogoče nič več preko volje katoliškega naroda. Pravda z narodom je že v naprej zgubljena!

STARO DREVO

Za našo mladino se tudi briga »Slovenska beseda«. Strašno ji je pri srcu, ker jo sama prav nič nima, še take ne, ki bi se v njenih vodah hotela brigati za plavanje iz enega na drug breg, od ubijanja žive slovenske besede k mrtvi tiskani. Staro drevo same suhe veje v zrak štrli, brez zelenja in brez cvetja. Kmalu ga bodo posekali in požgali in nič ga ne bo škoda. Mladina ZZZ, ki si v naših vrstah um bistri, da bo vsako stvar na svoje mesto postaviti znala, ga bo podžagala kaj kmalu.

Tudi delavec ^{si danes lahko nabavi lepo — domačo knjižnico ako je naročnik ene izmed knjižnih zbirk, ki jih izdaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in sicer:}

Leposlovna knjižnica
Ljudska knjižnica
Zbirka domačih pisateljev
Zbirka mladinskih spisov
Kosmos.

Naročnino plačujete v malih mesečnih obrokih, koliko, zveš iz prospekta, ki ga dobite — brezplačno — v imenovani knjigarni.

Kdor pa hoče prav in pravilno slovensko pisati in govoriti, si mora nabaviti najnovejši

Slovenski pravopis,

ki sta ga priredila dr. A. Breznik in dr. Fr. Ramovš. — Cena nezvani knjigi je din 29.—, v platno vezani din 40.—.

Splošni katalog knjig je brezplačno vsakomur na razpologo.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
V LJUBLJANI

PO SVETU

Ni verjeti besedam novega francoskega prosvetnega ministra Jayr, tako pravi pariško časopisje, ki je na zborovanju socialno radikalne stranke govoril o slogi v francoski ljudski fronti.

O federativni ureditvi Belgije je predložil predlog bruseljski zbornici neki socialistični poslanec, ki predlaga, da bi se razdelila Belgija v avtonomni pokrajini Valonsko in Flamsko. S tem bi imela Belgija dve avtonomni pokrajini, ki bi imele skupne zunanje zadeve, vojsko in enotno denarstvo. Vzrok predloga je, ker so spori med Flamci in Valonci vedno hujsji.

53 mož, znanih bojevnikov, je sprejel predsednik poljske republike. To so možje, ki so se leta 1863 borili v revoluciji proti Rusiji, katere 75 letnico proslavljajo na Poljskem te dni.

Zveza Palestinskih Judov je na svojem zborovanju v Palestini ostro kritizirala preganjanje Judov v Nemčiji in Romuniji.

Romunsko politično časopisje sklepa, da se je predsedniku vlade Gogi posrečilo napraviti sporazum z maršalom Averescum glede združitve populistične in vladne narodne krščanske stranke v eno stranko, ki se bo imenovala narodna krščanska stranka.

Ker industrija vedno bolj požira kmetijski stan, da se ta seli iz kmetij k industrijskim centrom, se je v zadnjih 20 letih obdelana površina zemlje v Avstriji zmanjšala za milijon hektarjev.

Litvina dolže, da je kriv zadnjega razdora v Francoski ljudski fronti. S temi očitki ko občutno napadali Litvina pri prvi seji nove sovjetske vlade. Litvinov je s tem tudi kriv, da so zahodne države popolnoma izrinile Rusijo iz evropske politike.

Na Švedskem je velika stavka gostinskih nameščencev. Vse restavracije, gostilne in javne kuhinje so zaprte. Stavka je povzročila veliko škodo, ker je prav sedaj na Švedskem veliko tujcev, ki jo obiskujejo vsled zimskega športa.

Boljševiške agente je zaprla poljska policija, ker so delovali v obmejnih pokrajinah pod okriljem socialistične in judovske narodne stranke.

Za Teruel se razvijajo boji že šesti dan z vso srditostjo. Nacionalisti so zavzeli važne postojanke in njihovo premoč pripenjajo tudi rdeči. Našli so se tudi dokazi, da se v vrstah rdečih borijo tudi ameriški prostovoljci.

Svojega voditelja Juda dr. Braudmanna so umorili češki komunisti, to pa zato, ker se je Braudmann, ki je bil eden glavnih čeških komunističnih agitatorjev, pridružil opoziciji proti Stalinu in se je zavzemal za Trockega.

Med generalom Francom in angleško družbo, ki izkorišča največje evropske bakrene rudnike v Ria Tiutu, vladajo v zadnjem času napeti odnosi, ker je nacionalistična vlada prisilila družbo, da je družba od nje kupila za pol milijarde vrednostnih papirjev, ki nimajo v inozemstvu veljave.

Širimo in agitirajmo za naše strokovne organizacije!

Brezkompromisni zmaga!

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.